

Geletterd weerbericht

1 januari 1980

Auteurs: Gerard Bohncke, Joke Olie, Haije Stobbe

Volume: 11

Nummer: 3

Pagina's: 15-24

Documenten

- [moer_jrg11_019.pdf](#)

gerard bohncke joke ol ie haije stobb e geletterd weerbericht uit de praktijk gerard joke en haije vormen samen met zeven anderen de sectie nederlands aan de scholengemeenschap snellius te amstelveen de groep probeert binnen tamelijk traditionele kaders veranderingen aan te brengen in het eigen onderwijs zo hebben ze een aantal jaren geleden van drie lokalen een groot laten maken daarin geven ze aan diverse groepen klassen tegelijkertijd les deze ruimte noemen ze de taaltuin dat lesgeven in zo'n ruimte een aantal veranderingen met zich meebrengt laat zich makkelijk raden over wat er dan zoal kan gebeuren is enkele keren in moer bericht 1977 1 en 1977 3 hoe pakken ze nu het leesonderwijs aan dit artikel dat uit drie delen bestaat gaat over ruimende en krimpnde winden haije stobbe leesprogramma's in de huidige eindexamenklassen het eerste deel beschrijft een historische ontjammer dat monique er niet is zeggen romy en wikkeling en sluit aan bij ervaringen in havo 5 louse we hadden zo graag met haar gepraat het tweede gedeelte gaat voornamelijk over pro over haar boeken ze zei eerst dat ze helemaal bleem van onze aanpak en noemt verder de au niet las en het afschuwelijk vond om te lezen en teurs die door atheneum 6 leerlingen zijn gelezen nu vertelde ze kort geleden tijdens frans aan en in het laatste gedeelte wordt een programma kele mensen heel enthousiast over de boeken die rond boeken dat in mavo 4 plaatsvond beschre ze had gelezen voor nederlands ven met monique romy en louse heb ik een af het zal de lezer zeker opvallen dat de diverse on spraak voor een zogeheten leesgesprek met al derdelen nog al eens uit elkaar lopen we hebben m n leerlingen van 5 havo houd ik twee maal zo'n dat eerder aangescherpt dan weggewerkt een ver gesprek altijd in een groep van drie of vier perso klaring daarvoor kan men afleiden uit een passage nen deze groepen stellen ze overigens zelf sa in het tweede deel van deze bijdrage ieder ge men beide gesprekken duren ongeveer een uur deelte dient men te zien als een individuele ex ons schoolonderzoek bestaat uit drie onderde pressie van een collectieve emotie len het eerste en het laatste is het aanleggen in groepjes van een documentatiemap september december en eind januari tot de paasvakantie 15 het middelste deel gaat over boeken en bestaat soms doe ik voorstellen om het leesplan te wijzi uit de volgende onderdelen een gesprek een op gen die veranderingen betreffen zelden de boe dracht plus uitwerking een tweede gesprek de ken bijna altijd

de leesdoelen wanneer deze de eerste keer dat we praten is het oktober of no voortgang van het lezen belemmeren doe ik an vember de tweede keer januari dere suggesties zo probeer ik vragen over de de beide mappen en het werk daaraan en het schrijftechniek te vermijden en vragen over de in programma met boeken leveren ieder een cijfer houd en te stimuleren wat tenslotte op het op de drie cijfers tellen even zwaar blaadje staat is bindend over de verwachtingen het lezen en de uitkomsten gaat dan het tweede monique komt toch nog opdagen een roosterwij gesprek ziging was niet tijdig genoeg tot haar doorgedron gen ze pakt ogenblikkelijk uit niet alleen legt ze monique heeft koot graaft zich autobio gele twee dikke pillen van boeken op tafel maar ze zen alleen het verhaal over de koffer met poep gaat ook nog uitgebreid ve rt ellen wat er in die is in de smaak gevallen ze heeft het boek niet boeken staat we drukken onze verbazing uit bij zich eindeloos enthousiast is ze over vier over haar enthousiasme en vragen haar hoe ze aan vrouwen van rona jaffe en de liefde van star de boeken komt nou ik was bij m n zuster die lamont van patricia gallagher het zijn mooi is getrouwd en zij maar lezen nou die hield ook verzorgde boeken uitgegeven door een boeken nooit van lezen dus vraag ik haar wat ze aan het club beide door amerikaanse auteurs geschre lezen is nou ze vertelt er over en dan gaat ze ven het eerste gaat over vier vrouwen die in een weer verder in dat boek ik ken m n zuster wel emancipatorisch proces terecht komen het twee zo n beetje dus zeg ik geef mij dat boek ook de is een ingewikkelde liefdesgeschiedenis waarin eens ook de strijd om de slavenbevrijding is opgeno men in beide boeken gebeurt veel er zitten veel het eerste gesprek gaat over leesgewoontes en wendingen in het verhaal de mensen praten veel ongewoontes ik stel vragen als lees je wel wat met elkaar kortom er zit vaart in het boek kees lees je dan wat trekt je daarin aan waarom lees van kooten daarentegen beschrijft te veel hij je nooit kijk je vaak films of ga je naar de bios diept allerlei psychologische dingen te veel uit coop en wat zie je dan wat zijn zoal je hobby s hij zeurt zegt monique wat was tot nu toe je beste boek film wat je stomste de 58 havo leerlingen die ik deze cursus heb le een minderheid geeft aan dat boeken gelezen en verden in totaal 174 titels in ik heb ze wat geor films bekeken worden om de informatie die erin dend en in rubrieken ondergebracht en ik ben steekt ik wil er iets van leren eigen ideeën ge tot de conclusie gekomen dat ik vijf jaar geleden voelens worden dan meer helder bepaalde situa ongeveer tweederde niet acceptabel inferieur had ties waarin ze terecht zijn gekomen of terecht gevonden zullen komen worden duidelijker soms gaat het ron platte heeft in resonans van oktober 1979 ook over anderen vrienden familieleden over geschetst welke ontwikkeling het leesonderwijs wie ze via lectuur en beeld meer te weten zijn ge op de middelbare school de laatste 15 jaar heeft komen doorgemaakt van tekst naar lezer wat hij ver aan het eind van het gesprek draag ik ieder op telt heb ik aardig meegemaakt voor het histor drie boeken uit te kiezen en daarbij vast te stellen sche gedeelte van mijn tekst volg ik de gedachten wat ze nader willen leren kennen via die boeken gang van platte terwijl ik ook enkele termen van met een week moeten ze me auteurs titels en hem leen leesdoel en schriftelijk opgeven velen over bijna twintig jaar geleden had ik voor het eerst schrijven die termijn van een week in het een eindexamenklas een keurig literatuurboek algemeen wordt er se-

rius gezocht naar boeken een keurige literatuurgeschiedenis iedereen een en besteden de meesten ook tijd aan het denk keurige literatuurlijst van de middeleeuwen tot werk vooraf bijvoorbeeld door nog eens om heden een aantal oud leerlingen uit die tijd ont advies te komen of door onderling nog eens raad moette ik enige tijd geleden tijdens een reunie te vragen enkele malen moet ik met suggesties waar ik ook nog een lesje gaf voor die gelegen komen heid had ik wat stencils gepakt die ik op dat mo 16 ment gebruikte bij de themagroep teksten voor moment laten we de eis dat er ook boeken van en over kinderen ik vroeg of ze inmiddels zelf voor 1900 gelezen moeten worden vallen litera kinderen hadden wat ze voorlazen wat ze von tuurgeschiedenis geven is een weinig zinvolle be den van de opvoedingspatronen die daarin schuil zigheid geworden de boeken verdwijnen gaan woedende reacties dat was geen onderwijs terwijl de leerlingen in eerste instantie aangeven meer maar vormingswerk wat er in de thematische kaartenbak opgenomen kennis van en inzicht in de letterkunde het wordt gaat die bak na enige jaren een zelfstandig staat er zo fraai in de officiële eisen voor het leven leiden als je als leerling geen onderwerp schoolonderzoek havo en atheneum zo zag men thema kan bedenken zoek je iets uit de bak en het toen die eisen werden geformuleerd zo je kiest wat boeken uit de vermelde mogelijke werkte men toen en ik heb de indruk dat velen den dat nog zo doen in de loop van die twintig jaar ook krijgen we na enige tijd steeds weer dezelfde heb ik enkele malen de aanpak veranderd combinaties van boeken terug met een keurige na een aantal jaren lesgeven toen ik zelf de stof motivatie voor de thema keuze diverse leerlin wat meer onder de knie had en ik ook wat beter gen lezen kennelijk voor de school daarop met leerlingen had leren omgaan kreeg ik door besluiten we tot een nog verdergaande decentra dat ik eigenlijk voornamelijk de officiële en uni lisatie van het lesonderwijs voorlopig leidt dat versitaire literatuurgeschiedenis doceerde en over tot toetsingsmomenten zoals die in het begin van de hoofden van veel van de leerlingen heen dit artikel beschreva zijn werkte toen heb ik voor de schoolbibliotheek er wordt natuurlijk nog wel meer gelezen door teksten gezocht en gekocht die een beperkter min leerlingen dat hoort thuis bij de activiteiten omvang hebben en een meer triviale inhoud bij voor de beide documentatiemappen tijdens de voorbeeld reisbeschrijvingen kluchten brieven begeleidente gesprekken wijzen we op zowel ik geloof wel dat ik zo mijn leerlingen meer lol in referentiele teksten als op fictionele teksten die het lezen mee gaf over het onderwerp gaan als ook op radio en tv ondertussen is er al een jaar of tien verlopen in middels is er maatschappelijk veel aan de hand scholieren en studenten geven aan waar het vol schrijvers zijn ruwweg in twee groepen te gens hen fout zit in het onderwijs ze proberen verdelen de ene groep schrijvers schrijft ook onder woorden te brengen waar hun eigen over wat zij weten de andere groep over wat leerbehoeftes liggen binnen de sectie waar ik zij niet weten de eerste groep doet verslag werk komen ook processen op gang die leiden over door hem of anderen ontgonnen ter tot meer onderling overleg en gezamenlijke plan rein de tweede groep tast onbekend terrein ning wrijvingen die zich voordoen en van prakti af de eerste groep levert bijvoorbeeld infor sche aard lijken te zijn worden steeds meer ge matief werk de andere groep bijvoorbeeld zien als uitingen van een principieel met elkaar gedichten oneens zijn

er wordt door de sectie enige jaren een extreem voor de ene groep vormt de tri gewerkt aan verheldering van de eigen opvatting via lectuur er wordt geen stap buiten de grens in de praktijk leidt dat tot afschaffing van bekende paden gedaan een extreem voor de een boekje als indringend lezen en de opdracht andere groep is het nauwelijks te begrijpen aan de leerlingen hun boeken te lezen rondom experiment ik zie geen enkele reden om het zes thema's met ieder gemiddeld drie boeken een of het ander te veroordelen volwasse aangezien niemand van ons weet hoe dat precies men kunnen kiezen uit beide genres omdat aangepakt moet worden is er veel werk aan de voor hen beide genres bestaan kinderen winkel we houden veel gesprekken met leerling daarentegen kunnen pretkiezen omdat be grens om geschikte thema's te achterhalen waarna houdens enkele uitzonderingen voor hen het we het materiaal erbij zoeken alles slaan we op tweede genre niet bestaat in een kaartstelsel bij het afnemen van de boekentamens meestal komen er twee thema's Guus Kuif de twee Robinsons tegelijk aan de beurt vragen we steeds meer naar Hollands Maandblad 1980 386 Jan de Beleving van de leerling en steeds minder naar pag 39 de bedoeling van de schrijver op een gegeven 17 uitzendingen films toneelstukken manifestaties daarnaast vooral de werken van Guus Kuyper etc alles natuurlijk voorzover we er zelf weet vallen in de smaak hier zijn 16 vermeldingen van hebben tot slot zijn er de tienersboeken 25 maal ook hier scoort Kuyper weer hoog in de waardering en Monique zou enkele jaren geleden haar boeken vinden ook de werken uitgegeven door Lemnis wet gelezen hebben althans voor een deel hier caat gretig aftrek we bevelen deze serie vaak in en daar had ze wel een graantje plezier opgepikt de aandacht aan van mensen die niet van lezen maar waarschijnlijk zou haar lust tot lezen niet houden bijna steeds met succes zijn toegenomen het laatste is trouwens nog de vraag ook nu maar in ieder geval is de zaak niet en de leerlingen vinden zij het een prettige ma van de wal in de sloot geholpen hier ik kan er geen enkel betrouwbaar antwoord op geven wat hebben die 58 havo leerlingen aan titels inge een aantal jaren terug was er eens een opstel op leverd 1741 gawe op het eindexamen waarin de leerlingen ge elke indeling is willekeurig vooral over de afba vraagd werd hun literatuuronderricht te evaluate kening tussen literatuur en lectuur kan men ren korte tijd later is er in een lerarenblad een eindeloos strijden er zijn natuurlijk ook mensen artikel van een collega verschenen waarin hij de die daartussen helemaal geen verschil willen ma meningen van zijn leerlingen samenvatte ze wa ken tot die groep wil ik mezelf ook langzamer ren zeer tevreden met de literatuurgeschiedenis hand rekenen voor het gemak is hier wel een van middeleeuwen tot heden en hadden zeer veel splitsing gemaakt onder literatuur versta ik dan goeds geput uit de verplichte boekenlijst ik had boeken die voor iedere leraar Nederlands accepta er toen een stuk naast kunnen schrijven over de bel zijn lectuur is dan de rest voorzover er geen meningen van mijn leerlingen we leefden toen andere indelingen zijn gemaakt nog in het tijdperk van de zes thema's zo had er waren 10 leerlingen die uitsluitend literatuur den ze er erg veel aan gehad het was in ieder ge gelezen hebben terwijl nog een 15 tal anderen val veel beter dan wat ze van andere scholen met ook een of twee echte boeken ter hand namen de traditionele aanpak hadden gehoord leerling in totaal zijn er 43 boeken in deze groep terecht gen zijn ook niet op hun achterhoofd

gevallen gekomen de enige auteur die eruit springt is als ik naar mezelf kijk en me afvraag of ik het wolkers met 9 vermeldingen de overige ge prettig vind dan is m n antwoord kort ja ik heb noemden komen meestal een keer voor carmig nu te maken met mensen en hun meningen en gelt campert nescio haasse etc niet zoals voorheen voorkwam met mensen met onder lectuur vallen 60 werken met wat goede geleende uittreksels in hun kop op dit moment wil is nog de volgende uitsplitsing te geven da ligt de vrees voor een nieuwe traditie ver weg mesromans 11 detectives 15 spionageromans toch is die vrees wel aanwezig een historisch ge avonturenromans 17 oorlogsverhalen 11 overige geven en stel dat ook dit weer verwordt tot 6 opvallend is dat de boeken die hier genoemd herhaling ik zou niet weten wat ik dan zou moe zijn voor ruim 70 procent geschreven zijn door ten doen buitenlandse auteurs enkele leerlingen deden louter strips sommige enkele wolke nv eld en verder zonnig joke ol i e lazen er strips bij in plaats van een boek moest men minstens drie verschillende strips bestude het liefst zou ik natuurlijk schrijven over alle ren 13 maal werden er strips gelezen aardige kanten die er zitten aan het leesprogram drie leerlingen voelden meer voor referentiele ma dat ik doe maar ik zie ook wel dat een schets teksten tot de fictionele teksten waren ze niet te waarin we alleen de leuke dingen vertellen niet brengen in totaal zijn hier 7 titels te vermelden geloofwaardig en ook niet praktisch is onze on gaande over voetbal schilderkunst en ufo s vrede met de huidige situatie wordt door een aan er werden 10 maal sprookjes gelezen grimm tal punten veroorzaakt ik zal er achtereenvolgens perrault andersen verzamelbundels enkele behandelen verschillende leerlingen wilden zich bezig hou den met kinderboeken bijvoorbeeld enkele boe i n de eerste plaats blijft ook onze taaltuin deel ken van vroeger herlezen en enkele moderne uitmaken van het instituut school waar per defi 18 nitie geen plaats is voor wat de leerling werkelijk een probleem hierbij is wat bedoelen we eigen bezighoudt er blijft bij zeer veel leerlingen altijd lijk met de interesse van de leerling hebben we een soort aarzeling echt iets te lezen wat ze pret het dan over de dingen die zijn belangstelling tig vinden ze vertonen dan de neiging zich zeer hebben of over de zaken die van belang voor blanco op te stellen ze vragen niet aan ouders of hem zijn en al zouden we het weten hoe kun vriendinnetjes om leesideeen nee i moet ze iets nen we dan didactisch probleem de leerling aan de hand doen want anders vind je het mis zijn interesse laten articuleren schien toch niet goed dit brengt met zich mee we merken ook dikwijls dat we tekort schieten dat je of je wilt of niet als docent erg sterk de bij het uit onze mouw schudden van titels die net keuze beïnvloedt van de leerlingen aansluiten bij datgene waarvoor een leerling be op een sectievergadering enige tijd geleden heb langstelling heeft we weten te weinig en er is ver ben we allemaal verteld waarom we zelf lezen en moedelijk te weinig wat voor bedoelingen we met ons leesonderwijs jeugdromans van lemniscaat zijn heel geschikt hebben velen van ons maar niet allen lezen in maar niet onuitputtelijk een 16 jarige die ge de eerste plaats om de ontspanning informatie obsedeerd is door bijvoorbeeld de dood kun je opdoen over dingen waarmee je in de prive sfeer wel toegang tot het feest aanraden van gunnel iets te maken hebt is een andere belangrijke en beckman maar je kunt hem moeilijk opzadelen algemene doelstelling voor het eigen lezen de met koele meren des

doods terugvallen op zo helft leest ook om esthetische genoegens het ple ge-
naamde themabakken is ook geen oplossing zier in technische aspecten van litera-
tuur en of leerlingen zoeken daarin niet naar boeken die bij om op de hoogte te bli-
jven van culturele ontwik hun zelfgekozen thema aansluiten nee ze zoe kelingen
wanneer de doelstellingen van het eigen ken naar een thema dat kennelijk al
eerder ge lezen dan gelegd worden naast de schoolse doel bruikt en dus geaccep-
teerd is en dan komen ze stellingen dan blijken er aardig wat parallellen te weer
aanzetten met kind in sociaal armoedige zijn omstandigheden in het kader waar-
van ze zich kortom het is een open deur intrappen maar plichtsgetrouw worstelen
door merijntje gijzen het moet toch maar weer eens geconstateerd wor en keetje
tippel niet zo swingend den het onderwijs wordt gemaakt door de zo n themabak
is hoogstens handig voor de do vrouw of de man die lesgeeft er is bijvoorbeeld
cent maar moet eigenlijk niet door leerlingen ge wat verschil in opvatting tussen
de docenten on raadpleegd worden derling of je leerlingen enthousiast moet stim-
ule ren om de margriet of commissaris achterberg te een heel ander punt is dat
het mechanisme van lezen dan wel oek de jong moet aanbevelen het lezen het let-
tertjes consumeren de laatste sommigen gaan ervan uit dat je geen enkele eis
jaren een minder vanzelfsprekende bezigheid is moet stellen aan het soort teksten
waar de leer geworden voor jongeren audiovisuele media ne lingen mee aankom-
men als je doelstelling erop ge men steeds meer een belangrijke plaats in en veel
richt is je leerlingen plezier in lezen te laten hou leerlingen hebben lezen geleerd
via suske en den is het natuurlijk wel consequent om aan hun wiske en niet via ot
en sien m oderne leerme voorkeuren geen beperkingen op te leggen maar thoden
spelen dikwijls in op deze veranderende anderen waaronder ikzelf vinden het niet
bevre attitude b oeken zijn grafisch een stuk beter ver digend om de consumptie
van ontspanningslec zorgd dan vroeger en veel vakken werken met ge tuur als de
bouquet reeks te stimuleren dat doet luids en of videobanden m isschien betekent
het de amusementsindustrie al meer dan voldoende wel dat de leraar n ederlands
op de verkeerde weg het kan volgens mij geen kwaad de leerlingen zit met zijn ge-
drukte teksten d an zou het wel boeken aan te bieden die qua thema aansluiten
eens zo kunnen zijn dat er achter het verplichte bij hun interesse maar waar ze
zelf niet zo gauw lezen een of meer vraagtekens gezet kunnen wor op zouden kom-
men dat je dan soms met boeken den komt waar ze wat moeite voor moeten doen
vind ik niet zo n bezwaar en de leerlingen vinden genoeg over de wolken aan mijn
onderwijshemel dat meestal ook niet mits het boek inderdaad met de atheneum 6
groep die ik dit jaar heb 22 blijkt aan te sluiten bij hun interesse leerlingen heb ik
eenzelfde soort gesprekken ge voerd als in het voorgaande deel met havo 5 leer
19 natuurlijk is tekst analyse structurele ana moeten staan is de jeugd op de een
of ande lyse of hoe je dat allemaal noemt uitermate re manier met literatuur
vertrouwd te ma zinvol voor mensen die nederlands zijn gaan ken ze ervoor te win-
nen om het maar eens studeren ik neem aan dat de meesten voor idealistisch te
zeggen laten zien dat het niet die studie gekozen hebben door hun interes weer zo
n moeizaam abstract leervak is waar se voor de literatuur zij hebben een duidelij
je later toch niets meer aan hebt maar juist ke motivatie zoals dat tegenwoordig
heet iets waarvan het belang ver buiten de muren en het ligt voor de hand dat op

basis daarvan van het schoollokaal reikt dat boeken ook aan de universiteit geprobeerd wordt die re voor jou geschreven worden dat allerlei za ele interesse op de een of andere manier te ken die als jong mens op je afstormen in li analyseren te funderen dus simpel gezegd teratuur worden verhevigd of doorgelicht of om een antwoord te vinden op de vraag gerelativeerd zo datje jezelf erin terug kunt waarom is wat ik mooi of interessant vind nu vinden hoe je dat als leraar moet aanpakken eigenlijk mooi of interessant dat moet via is natuurlijk een andere zaak en in elk geval een wetenschappelijke methode uit te plus niet de mijne ik heb dus makkelijk praten sen zijn en de structurele analyse is daarbij en er zullen zeker ook nu nog daalders en ongetwijfeld een bruikbaar hulpmiddel rob nieuwenhuyzen voor de klas staan maar om die methode al is het in vereenvou maar dat zijn dan helaas niet de samenstel digde vorm aan de jeugd voor te zetten als lers van die boeken onderdeel van het literatuuronderwijs dat slaat natuurlijk nergens op er wordt gewoon gerrit kouwenaar aan het woord in een stadium overgeslagen waarom moeten j bernlef het schoolboek heeft de kinderen die nog nooit een gedicht hebben waarheid in pacht een gesprek met gerrit gelezen die nog geen enkele verhouding tot kouwenaar literatuur hebben plotseling worden opgeza in raster 7 1978 waarin ook pieter de deld met zoiets als close reading waar is dat meijer over van dijk en het literatuuronder goed voor wat verwacht men daar in gods wijs en jaap tempelman ook over van dijk naam van onder de titel de medezeggenschap van de het enige wat bij de h h leraren voorop zou wetenschapper tingen wordt beschreven van de volgende au 4 gezeten hadden dan zou een beginpunt voor teurs z zijn er boeken gelezen belcampo 3 heeres het leesprogramma op een meer klassikale wijze ma 3 koot 1 koolman 1 aafjes 3 ferron 3 gezocht zijn meinkema 6 hermans 6 toonder 3 wolkers 6 in de brugklas bijvoorbeeld wordt in een lees terlouw 2 arends 1 biesheuvel 1 bomans 7 enquete heel plechtig aan de leerlingetjes ge campert 1 meysing 1 marques 1 debray 1 vraagd wat ze tot dan toe het leukste of span skarmeta 1 beckman 4 breen 1 oek de jong 1 nendste boek vonden dat ze ooit hebben gelezen t hart 1 grimm 1 hall 1 en elsschot 3 in een volgende les mogen ze dan dat boek mee van voor 194 5 zijn er maar weinig werken gele nemen en er kort iets over vertellen op die ma zen van de recente en zeer recente ongeveer een nier kunnen kinderen die van verschillende basis 20 stuks bijna alle leerlingen verklaarden de boe scholen komen met elkaars interesses kennisma ken met plezier en interesse gelezen te hebben ken het aan elkaar informeel doorgeven van dat laatste stemt me zeer tevreden leessuggesties is natuurlijk ook belangrijk in mavo 4 probeer ik ook iets dergelijks elkaars en kele weerkaarten beschreven en bekeken interesses bespreken en elkaars enthousiasme ge gerard bohncke bruiken om zo n leesprogramma op te starten want in feite is lezen een bezigheid die in de niet in elke laag wordt het kiezen van een onder mavo al lange tijd niet echt aan bod gekomen is werp of thema voorafgegaan door een individueel lezen ze nog wel eigenlijk en wat lezen ze dan gesprek als romy louise en monique in mavo zo eind september vraag ik dan of ze de volgende 20 lessen een nog niet gelezen boek mee willen ne aanvankelijk is het een vraag en antwoordspel men dat ze wel zouden willen lezen alles mag tussen mij en de groep we zitten in een kring in die ronde noemen we lezen i en hij duurt 3 een van

de hoeken van de taaltuin blokuren is 3×100 minuten hoe kwam je aan het boek waarom heb je dat boek gekozen wat nemen ze nou zoal mee als je zomaar om een de antwoorden variëren van omdat het van jou boek vraagt moest tot het gaat over iets wat me interesseert in de mavo 4 die ik dit jaar heb waren dat de of het lijkt me wel aardig in de ene groep ko volgende titels men vrij veel oorlogsboeken ter sprake in een an literatuur dere groep meer boeken rondom druggebruik van kooten koot droomt zich af 2x k st ers er komen wat motieven voor die keuzes g bomans capriolen naar voren het rondspelen van de vraag waar ze g k van het reve de avonden nou zoal op letten bij het kiezen van een boek j de hartog de inspecteur levert al meer reacties op een meisje laat een jan mens griet manshande hoes zien met een meisje in een witte bazige jurk oorlog decor een landhuis in een nevelige najaarszon r lylle zij kwamen terug echt een meidenboek roept iemand en je pro a mcclean de laatste grens beert in de volgende reacties wat thema s aan te a van eston de wett eloze grens leggen jongensboeken tegenover meisjesboeken l mosley de rijksmaarschalk de oorlogsjaren en de armoe de helden de hevige l mosley spionnen hebben geen vrienden romances en de stortvloed van huwelijken op pa bouquet pier dikke boeken en dunne boeken en of ze m rome een wraak zo zoet daarom al of niet leuk zijn ch lamb eender en toch anders koot z n boekje is heel dun maar blijkt heel sf moeilijk tenminste een jongen wil op de manier j vance tchai de waanzinnige planeet van koot een stukje voorlezen en verzandt in r merie dolfinen zijn betere mensen stotteren avontuu r enkele anderen beginnen ook stukjes voor te le t moran het monster van het zwarte water zen er wordt wat gelachen door elkaar ge a haley airport luchthaven onder hoogspan praat in boeken gebladerd ning gaan we nog ns wat doen zegt iemand die ken a mcclean zr ms ulysses nelijk in het voorgaande geen aanknopingspunten p benchley de diepte heeft gevonden jeugd jawel voor ze beginnen te lezen krijgen ze een r feenstra de discus in de strijd aantal vragen te beantwoorden rondom hun verwachtingen ten aanzien van het boek eigenlijk van deze 19 titels zijn er maar 6 oorspronkelijk moeten ze dan een aantal zaken uit het kringge nederlands is dat wat de gemiddelde mavo 4 sprek expliciet maken en op schrift vastleggen leerling leest een leerling heeft de keuze teveel van het blokuur zijn dan 50 minuten om op de docent afgestemd oh ik dacht dat het na het praten over en het noteren van de ver echt voor nederlands was en gaat nog voor verwachtingen is de derde stap het lezen en daarbij het begin van de les het aanvankelijk meegenoot aantekeningen maken op basis van de verwachtingen men boek in de schoolbibliotheek ruilen gen de kring ontbindt zich de leerlingen gaan ver hoe gaat je lespraktijk eruit zien als je met dit spreid meest in groepjes in de taaltuin of in een materiaal aan de gang gaat van de kleinere zijlokaaltjes zitten lezen er zijn leerlingen druppelen de taaltuin binnen met een wat startproblemen ik weet niks ik heb nu boek zoals ik daar als docent of als belangstel geen zin in lezen boek vergeten een enkeling lende om gevraagd heb een boek dat ze wel gaat na drie bladzijden lezen het boek ruilen ho eens zouden willen lezen de eerste ronde wat pelijk is die leerling na het kringgesprek in staat praten over de werken die ter tafel liggen de een meer bewuste keuze te doen opnieuw moe keuzes de verwachtingen ten verwachtingen op papier gezet worden 21 aan het eind van dit eerste blokuur lezen laat en de diamant

van de piraat allemaal leuke boeken ik een lijst rondgaan waarop iedereen titel en
au ik denk daar om dat dit boek ook wel leuk is teur van zijn haar boek invult ik
denk dat er een bos wordt bedriegt door een snelweg of zoiets en dat machteld
zich hiertegen verzet aan het begin van het tweede blokkur vertel ik ik ga kijken
of er een goede manier in staat om te voorkomen dat een bos moet wijken voor
weg park dat ik groepjes ingedeeld heb ik deel deze groep industrie of recreatie-
parkjes zo in dat mensen met hetzelfde soort boeken bij elkaar zitten ik maak een
indeling voor een na het lezen bijgeschreven op hetzelfde vel ged spreekuur zo dat
ik met elk groepje een gesprek 2 het bos werd inderdaad bedvijs door een snel-
weg kan hebben onderwerp van gesprek wat waren dit probleem is echter niet de
hoofdzaak van in het jullie verwachtingen ongeveer komen die een verhaal beetje
uit met andere woorden valt het boek 3 het probleem werd maar een enkele keer
genoemd mee of tegen ook in deze kleinere groepjes en de oplossing werd hele-
maal niet genoemd kunnen ze nog eens met elkaars manier van lezen verslag aan
de hand van de verwachtingen na het lezen kennismaken in die gesprekjes leg ik
ook uit wat het einddoel ko rte i nhou d van het verhaal is van lezen i m achte l d
heeft op sc h ool g een v riendinnen e n ten eerste een verslag van het gelezen
boek o mdat ze zich anders zo verveelt gaat ze na sc h ool tijd wandelen in de
bossen op de pinkenberg in het waaruit blijkt of het boek aan de verwachtingen
bos weet ze een h ele boe l p le kjes waar zij in h aar heeft voldaan fantasie allerlei
dingen beleefd het bos b ete k ende ten tweede een lijstje met boeken voor het dus
erg veel voor haar en het is dan ook logisch dat tweede leesprogramma waarbij ze
tevoren aan ze het zich heel erg aantrekt als het bos zal moeten geven met welk
doel ze de boeken gaan lezen v er dw ijn en voo r een snel w eg op e en d a g o n t
de kt ze dat archeologen een histories graf hebben ontdekt in h et b os en dat ze
het gaan uitgraven ze raak t in het derde blokkur worden vooral de verslagen ver-
liefd op een van de archeologen en als het graf geschreven en worden de lijstjes
voor lezen 1 l ged o l v en is en d eze archeo l o og weer th uis is red opgesteld
gaat ze hem stiekem opzoeken als hij haar thuis ontd e kt bren gt h i j h aar metee
n ter ug naar h aar van de verslagen die er geproduceerd worden ouders volgt hi-
er een voorbeeld onderweg ontmoet ze een bekende uit a dam en ze nodigt hem
uit om weer eens bij hun thuis langs te m ic hel v d bo gaert ve rslag boe k kom en
w e lke verwac ht in g en die i k v oor h et lezen had kwa tite l de dochter van die
schilder op de berg m en uit en wel k e niet ik h ad verw ac ht dat het vr i j au te u
r leonie k ooi ke r kinderach tig z ou zij n en dat was oo k z o verder v er wac ht te
i k dat het een op lossing zou geven voor e en lezen 1 vragen vooraf en uitwerking
bos dat bedriegt wordt door een snelweg dit kwam ook n iet u i t om sch rijving
van de verwach tingen voor h e t lezen als o nderwerp had i k de bedreigin g va n
de natu u r d oor een snel weg p ar k of in d ust rie e n z v ragen i n h et boe k be-
gon de schr ijfster met het o n derwerp 1 ken je het boek en de schrijver schrijf-
ster wat weet als p robleem v oor een w oning die missc h ien moest je ervan verd-
wijnen voor een sne l weg toen echter bleek dat 2 w aar denk je d at h et boe k
over gaa t wat v oo r dingen het huis niet bedriegt t w erd maar alleen het nat uur
ko m en er in voo r b i j v m oorden liefdesverhoudin gebied daaromheen werd het
onderwerp al vrij snel gen etc l vergeten na n o g een grove opmerk i n g nl het is

niet 3 waar ga je op let ten in het boek zo erg dat het gebied wordt aangetast want het heeft toch geen waarde want er komen nooit mensen aan toe en sendat vindt ik toch wel zo n schunnige opmerking dat de dochter van de schilder op de berg leonie king al so f dat ook maar enig belang is bahk ook ik vond het trouwens een erg vreemd boek want er b h e t gaat over een meisje ze is thuis en op school gebr u ren in grote lijnen en genlijkt twee belangrijke niet erg tevreden ze zoekt veel toevlucht in het bos dingen de snelweg en de archeologen de archeoloog op de pinken berg daar voelt zij zich nooit onhandig komen en erg veel tot hun recht en de snelweg of eenzaam totdat er mensen met bulldozers komt plo tseling vergeten en verder gaan alle minder belangrijke onderwerpen heel gek in elk jaar over deze heeft al meer bekende boeken geschreven zoals want het een wordt half vergeten om maar in ieder het malle ding van bobbistiek de boevenvangers geval aan het volgende te beginnen 22 commentaar gerard na het lezen van jouw verslag anja en jaqueline vraagt ik me af waarom ie mand zo n boek nou schrijft we gaan het doen over hugo claus voor wie voor welk publiek zou een dergelijke verhaal eerst gaan we interviewen met hem lezen kijken over bedoeld zijn welke boeken hij praat welke informatie hij geeft enz en daarna gaan we dan die boeken lezen en uitwerken aanvulling nadat deze verslagen centraal besproken zijn ik lees het boek het jaar van de kreeft eerst en daarna wordt er verder aangestuurd op de tweede ronde jaqueline zij leest dan de metsiers en daarna ik het lezen van een aantal boeken waarbij ze tevo daarna gaan we kijken hoe hugo claus veranderd is met ren aangeven met welk doel ze die boeken gaan schrijven want de metsiers komt uit 1948 en het jaar van de kreeft uit 1972 lezen sommigen kiezen eerst de boeken en bepalen daarna een doel dat gebeurt vaak als ze een uit de leerlingen maken dus voor zichzelf een werk gesproken voorkeur hebben voor een bepaald plan voor de tweede leesronde en dat is bindend genre het doel wordt dan vaak het op bepaalde dat wil zeggen dat ze redelijk zelfstandig kunnen punten vergelijken van boeken binnen dat genre lezen ze hoeven niet altijd binnen het lokaal te zoals hieronder blijven er is niet altijd een docent in de buurt maar ze verplichten zich om de gestelde vragen met behulp van de aangegeven boeken te beantwoorden opentij programma lezen in woorden binnen de gestelde tijd 3 weken in de 3 blokken van lezen ik heb ik weer ik heb als onderwerp science fiction en ik heb een boek spreekuur en om beurten doen de groepjes per over de geschiedenis van science fiction en ik heb een onderwerp of genre melding van hun vorderin boek dat heet de beste science fiction verhalen van meugenhoff ik wil proberen uit te vinden wat voor wezens er zijn op voor achtergrondinformatie over bepaalde op verschillende planeten die wezens leven op mars maar derwerpen schrijvers of boeken kunnen ze te enz is dit afhankelijk van de tijd dat dat boek geschiedt recht in het knipselarchief dat in de taaltuin aan ven is ik wil proberen daarachter te komen wezig is de boeken zelf kunnen ze betrekken uit rob de jong de schoolbibliotheek twee verdiepingen lager er ik ga het houden over spionage ik heb al een boek gelezen wat heet en weer geloof een paar leerlingen zen over spionage bij lezen ik vind het een leuk om na toestemming te hebben gevraagd naar derwerp om mee door te gaan ik heb nog twee boeken de openbare bibliotheek over

spionage van dezelfde schrijver de boeken gaan over spionage in de tweede wereld door de uitwerking van het gelezen materiaal moet lei log de titels zijn den tot beantwoording van de vragen uit het 1 duister is de nacht door peter chene y werkplan de verslagen worden verzameld in een 2 het begint met een vrouw door peter cheney map tezamen met het logboek een verslag van 3 duister duet door peter cheney wat ze elke les gedaan gelezen hebben tot peter cheney s meest gelezen en meest geprezen boek behoren ongetwijfeld de zeven spionageromans die samen de du i ster serie vormen en waaraan hij in 1942 het slot van het leesprogramma is een eindge begonnen is z ij waren cheney s bijdrage tot de oorlogsprek per groepje waarin de verschillende fasen inspanning en tevens een eresa l uut aan hen d ie het land van het onderzoekje nog eens worden doorge in het geheim dienden ik wil gaan vergelijken hoe dezelfde schrijver deze drie nomen de eventuele interesse van de leerlingen boeken beschrijft in boeken en bepaalde onderwerpen de keuze van boeken of onderwerpen de selectie van het anderen gaan voornamelijk uit van een bepaald materiaal het verloop van het doorlezen van de onderwerp en zoeken van daaruit boeken boeken en het al of niet beleefde leesplezier hoe hun onderwerpen in de teksten naar voren kwa raymond bosmann m4 plannen voor lezen 1 1 men en hoe z fj bepaalde onderwerpen kennen uit ik ben van plan om over haaien te gaan praten ik had hun ervaringswereld in vergelijking met die uit de eerst het onderwerp zeilschepen maar daar kon ik wei boeken nig materiaal over vinden i k ben van plan het boek de zomer van de witte haai te lezen daar wil ik een verslag je praat dan niet over een tekst maar over een over maken en daarna ga ik informatie over verschillen leeservaring door uit te gaan van de eigen voor de soorten haaien en hun levensgewoonten opzoeken in keuren van de leerlingen hoop ik hun leesge tijdschriften en andere boeken de titels van die boeken woontes niet te doorbreken in veel gevallen be weet ik nog niet 23 tekent lezen i vanuit een vacuum weer met meer bewuste keuze laten doen waarbinnen het lezen beginnen o p deze manier hoop ik dat leer mogelijk is dat ze meer leesplezier ervaren naar lingen zich ook een beetje bewust worden van mate de tevoren gestelde verwachtingen beter uit hun voorkeuren en vooral van de verwachtingen komen die daarbij een rol spelen met lezen li wil ik de leerlingen een min of een beschaafd mens meneer rijpma kan een onderwijzer zij een ontwikkeld be niet parafraseren zodra hij het gelezene vol schaafd mens die met zijn tijd meeleeft hij komen begrijpt is een weergeven in eigen moet het leven kunnen genieten het even in woorden hem juist onmogelijk en dat is z n beste uiting die kunst is en daartoe bok toch heel natuurlijk ook als een brok taal kunnen lezen goed is en u zult toch van t idee uitgaan dit is dan zeer eenvoudig er zijn schrijvers dat de door u gekozen stukken t zijn dan is en er is publiek de onderwijzer moet onder het juist goed omdat het de enig juiste de t publiek zijn meest doeltreffende uiting is van wat in de maar meer niet philoloog onderzoekertje auteur leefde en als iemand nu een gedicht rubriceerdertje literator vorser kungsi pro heeft gelezen en hij kan er toe komen dat fessorhoeft een onderwijzer niet te zijn de gedicht met eigen woorden weer te geven onderwijzer heeft met de literatuur niets dan is het gedicht voor hem vergeefs geschre meer te maken dan een andere intellectueel ven natuurlijk kunnen er wel onderwijzers zijn die aan speciale

studies doen maar voor de theo thijssen in een bespreking van opleiding van de onderwijzer hebben we daar e rijpma de nederlandsche taal niet mee te maken taal en schoolmeester bussum 1911 theo thijssen taal en schoolmeester bussum 19 1 1
24